

7/13266

T.C.
BAŞBAKANLIK
Dış Ticaret Müsteşarlığı

Sayı : B.02.1.DTM.0.09/610-[2010-7/13266] 297

Konu : Yazılı Soru Önergesi

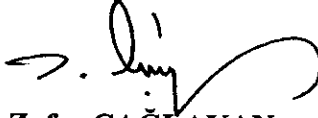
09.04.2010 * 14523

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 23/03/2010 tarihli ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/13266-21207/44273 sayılı yazıları.

İlgi'de kayıtlı yazıları eki Adana Milletvekili Sn.Yılmaz TANKUT tarafından verilen 7/13266 sayılı yazılı soru önergesine ilişkin cevap ilişikte sunulmaktadır.

Bilgilerine arz ederim.

Zafer ÇAĞLAYAN
Devlet Bakanı

EKLER:

1- Cevap yazısı (5 sayfa)

Adana Milletvekili Sn. Yılmaz TANKUT tarafından verilen 7/13266 sayılı yazılı soru önergesine ilişkin sorular ve cevaplar

Sektör temsilcilerinin açıklamalarına göre Dahilde İşleme Rejimi (DİR) kapsamında ülkemize ithal edilen tekstil ürünleri, ihracat yapılacağı taahhüdünün aksine iç piyasada satılmakta, böylece yerli firmalar haksız rekabetle karşı karşıya kalmaktadır.

Kesin ihracı gerekirken dahilde satılan ara malların ithaline ilişkin söz konusu suiistimalde, ülkemiz Gümrük Vergisi, KDV, damping, referans fiyat, telafi edici vergi gibi korunma tedbirlerinden ötürü de ayrıca mağdur olmaktadır.

İhraç taahhütlerinin benzer ürünlerin ihraç edilmesiyle yerine getirildiğine dikkat çekilen aynı açıklamalarda, kanun dışı bulunan ve halen devam eden bu durum sonucunda, son yıllarda Çukurova, Marmara ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde birçok iplik, dokuma ve terbiye fabrikasının da ya kapandığı yada üretime ara vermek zorunda kaldığı bilgilerine yer verilmektedir.

Bu bilgiler çerçevesinde;

- 1- Devam eden bu sorundan haberdar mısınız?
- 2- Haberdar iseniz, bu haksız ve kanunsuz uygulama neden devam etmektedir?
- 3- Haberdar değilseniz; gümrüksüz ithal edilen, işlenip artı bir değer katıp ihraç edilmesi gereken ürünlerin iç piyasada satılmasını önleyecek bir mekanizma yok mudur?
- 4- Milyarlarca lira kaynak harcanarak teknolojik olarak donanımı artırılan gümrüklerde mi eksiklik vardır yoksa insani zafiyet mi söz konusudur?
- 5- Bugüne kadar "DİR" uygulamasını suistimal eden kaç firma tespit edilmiştir, haklarında ne gibi işlemler yapılmıştır?
- 6- Haksız rekabete dayanamayıp kapanan ya da üretime ara vermiş yerli firmaların ve buralarda çalışır iken işsiz kalan insanlarımızın uğradığı mağduriyetler nasıl giderilecektir?
- 7- Bu durumdan dolayı Ülkemizin maruz kaldığı maddi ve manevi zararların telafisi nasıl sağlanacaktır?

Cevaplar:

Dahilde İşleme Rejimi (DİR) esas itibarıyla; ihraç ürünlerimize dünya piyasalarında rekabet gücü kazandırmak ve ihraç ürünlerimizi çeşitlendirmek amacıyla ihracatçılarımızın, dünya piyasa fiyatlarından gümrük muafiyetli olarak ve ticaret politikası önlemlerine tabi olmaksızın hammadde, yardımcı madde, yarı mamul, mamul ile ambalaj ve işletme malzemeleri ithaline imkan veren bir sistemdir. İhracatımızın yaklaşık yarısını oluşturan Dahilde İşleme Rejimi'nin ihracatçılarımıza rekabet gücü kazandırmak adına çok önemli bir işlevi bulunmaktadır.

DİR ile ilgili rakamlara bakıldığında, 1996-2009 yılları arasında yılda ortalama 4.481 adet belge düzenlendiği görülmektedir. Anılan dönemde, taahhüt edilen ihracatın gerçekleşme oranı ortalaması %97,4 gibi son derece yüksek bir oran olmuştur. Özellikle, 2002 ve 2007 yılları arasında her bir yıl için Dahilde İşleme İzin Belgesi (DİİB) kapsamında taahhüt edilen ihracat gerçekleştirilmiştir. DİİB kapsamında yapılması öngörülen ithalatın ise, % 75,6'sı gerçekleştirilmiştir. Diğer taraftan, 2008 ve 2009 yıllarında düzenlenen DİİB'lerine ilişkin ihracat taahhüt hesapları büyük oranda açık bulunmaktadır.

Bu doğrultuda, 2003-2009 yılları arasında, DİR kapsamında gerçekleşen ihracat 301 milyar ABD doları olurken, söz konusu ihracatı gerçekleştirmek için belge kapsamında 139,5 milyar ABD dolarlık ithalat yapılmıştır. Böylece, 2003-2009 döneminde, DİR kapsamında 161,5 milyar ABD doları net döviz girdisi sağlanmıştır.

Ayrıca; 1996-2009 yılları arasında Dahilde İşleme İzin Belgeleri kapsamında izin verilen azami döviz kullanım oranı % 80 iken; yine aynı dönemde kapatılmış Dahilde İşleme İzin Belgeleri bazında döviz kullanım oranı ortalama %48,7 olarak gerçekleşmiştir.

DİR, Avrupa Birliği Mevzuatına uyum çalışmaları çerçevesinde İhracatı Teşvik Mevzuatının Topluluğun Gümrük Kodu'na uyumlu hale getirilmesi için, Gümrük Birliğinin temel prensiplerine de sadık kalınmak suretiyle, 4458 sayılı Gümrük Kanunu ve ülkemiz dış ticaretinin yapısı ve ihracat potansiyeli dikkate alınarak hazırlanan 25/12/1995 tarihli ve 95/7615 sayılı Dahilde İşleme Rejimi Kararı ile 01/01/1996 tarihi itibarıyla İhracatı Teşvik Mevzuatı yerine ikame edilmiş bulunan bir rejim şeklidir.

Dahilde İşleme Rejimi halihazırda 27/01/2005 tarihli ve 25709 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 17/01/2005 tarihli ve 2005/8391 sayılı Dahilde İşleme Rejimi Kararı ve bu Karara istinaden aynı tarihli ve sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İhracat 2005/1 sayılı Dahilde İşleme Rejimi Tebliği ile 20/12/2006 tarihli ve 26382 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İhracat 2006/12 sayılı Dahilde İşleme Rejimi Tebliği, 27/01/2005 tarihli ve 25709 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İhracat 2005/2 sayılı İhracat Sayılan Satış ve Teslimler Hakkında Tebliğ, 01/04/2007 tarihli ve 26480 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İhracat 2007/2 sayılı Dahilde İşleme Rejimine İlişkin İşlemlerin Bilgisayar Veri İşleme Tekniği Yoluyla Yapılmasına Dair Tebliğ çerçevesinde yürütülmektedir.

Bu kapsamda, söz konusu Kararın "Müracaatların Değerlendirilmesi ve Belge/İzin Düzenlenmesi" başlıklı 9'uncu maddesinin ikinci fıkrasına göre, bir belgenin düzenlenebilmesi için; ithal eşyasının işlem görmüş ürünün elde edilmesinde kullanıldığının tespitinin mümkün olması, Türkiye Gümrük Bölgesindeki (serbest bölgeler hariç) üreticilerin temel ekonomik çıkarları ile Türk malı imajının olumsuz etkilenmemesi, işleme faaliyetinin, katma değer yaratan ve kapasite kullanımını artıran bir faaliyet olması yanında, işlem görmüş ürünün rekabet gücünü ve ihraç potansiyelini artıran koşullar yaratıyor olması, kriterlerinin sağlanması gerekmektedir.

Bu çerçevede, en fazla ithal edilen ürünler incelendiğinde; bahse konu ürünlerin ülkemizde üretiminin yetersiz olması veya üretiminin bulunmaması, sanayi ürünleri itibarıyla, farklılaşmış ürünlere ihtiyaç duyulması, (özellikle makine ve elektrik-elektronik sektörlerinde), ülkemizde üretim faaliyetinde bulunan yabancı firmaların (otomotiv ana ve yan sanayi) üretimlerinde kullandıkları ara malı, aksam ve parça vs. ürünlerini yurtdışında bulunan kendi firmalarından; ana sanayinin belirlediği ithalatçılardan temin edilmesi, sebeplerinden ötürü ithal edildikleri görülmektedir.

İhracat 2006/12 sayılı Tebliğin "Gümrük idaresince yapılacak işlemler" başlıklı 31'inci maddesine göre, dahilde işleme izin belgesinin/dahilde işleme izninin ithalat bölümünde ve ihracata ilişkin gümrük beyannamesi üzerinde belirtilen eşyanın, belge/izin süresinin geçerli olması, belgede/izinde kayıtlı gümrük tarife istatistik pozisyonunda olması, belgede kayıtlı satır kodunda olması, cinsinin değişmemesi, belgede/izinde kayıtlı birimlerde olmak üzere miktarın aşılmaması kaydıyla, belgede/izinde belirtilen özel şartlar da dikkate alınmak suretiyle gümrük idarelerince ithaline ve ihracına izin verilmektedir.

Diğer taraftan, DİR, ihracatın teşvik edilmesine yönelik bir sistem olup, ithalatı artırmaya yönelik herhangi bir saik taşımamaktadır. DİR kapsamında ithal edilen bir eşyanın, ihraç ürününün bünyesinde kullanıldıktan sonra, muhakkak ihraç edilmesi gerekmektedir. Ayrıca, DİR uygulamalarında suistimalin önlenmesine yönelik olarak aşağıdaki tedbirler alınmış bulunmaktadır.

1- Tüm sektörler için düzenlenen Dahilde İşleme İzin Belgelerinde ithal ve ihrac edilecek ürünlerin özellikleri ile 8 (sekizli)'li bazda G.T.İ.P. belirtilmektedir.

2- İlk kez Dahilde İşleme İzin Belgesi talebinde bulunan firmaların müracaatları, bağlı bulundukları İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliğinden bu firmaların belirttikleri adreste üretim faaliyetinde bulunup bulunmadıkları ve İhracatçı Birliğine üye olup olmadıkları hususları teyit edildikten sonra değerlendirilmektedir.

3- İlk kez Dahilde İşleme İzin Belgesi talebinde bulunan firmalara yıllık kapasitelerinin ¼ i oranında hammadde ithalatına izin verilmektedir.

4- Ev tekstili ürünleri ihracatı öngörülen Dahilde İşleme İzin Belgeleri (DİİB) kapsamında ihtiyaç duyulan 5402.31.00, 5402.33.00 (bu G.T.İ.P. altında yer alan ipliklerden 10 ila 20 denye (20 denye dahil) arasında olanlar hariç), 5402.41.00, 5402.42.00, 5402.51.00, 5402.52.00, 5402.61.00, 5402.62.00 G.T.İ.P.'leri (naylon iplikler ve polyester iplikler) altında yer alan malların, en az %50'sinin iç piyasadan karşılanması koşuluyla ithalatına izin verilmektedir.

5-Firmaların DİİB başvurularında ithalata ve ihracata konu olacak malların miktarlarının söz konusu malın "İstatistik Pozisyonlarına Bölünmüş Türk Gümrük Tarife Cetveli"nde yer alan G.T.İ.P.'nin karşısındaki birim/birimlerin yanı sıra her halükarda "kg" üzerinden beyan edilmesi ve G.T.İ.P. karşısında yer alan madde tanımının esas alınması suretiyle ithaline ve ihracına izin verilmektedir.

6- Dahilde işleme Proje Formunda belirtilen ihracı ve ithali öngörülen ürünlerin madde adı ile G.T.İ.P. (8-12'li bazda) uyumunun kontrol edilmesi ve DİİB başvurularında, belge kapsamında ithali ve ihracı öngörülen iplik ve kumaş cinsinin ayrıntılı olarak belirtilmesi (elyaf karışım oranları, kumaş eni, m2 ağırlığı, ham, ağartılmış, boyalı, baskılı, örme, dokuma v.b.) gerekmektedir.

7- DİİB kapsamında ihracı ve ithali öngörülen ürün miktarlarının, Kapasite Raporunda belirtilen miktarları aşıp aşmadığının kontrol edilmesi, aşması durumunda Kapasite Raporuyla birlikte firmanın belgeli ihracat performansı, vardiyalı çalışması hususları dikkate alınarak ihrac ve ithal edilecek eşya miktarının hesaplanması ve sektör ürünlerinin üretim aşamaları için belge süreleri göz önünde bulundurularak ihrac edilecek ürünün üretilip üretilmeyeceğinin değerlendirilmesi gerekmektedir. Dahilde İşleme İzin Belgesi müracaatında bulunan firmaların aktif olarak faaliyet gösterdiklerinin tespiti maksadıyla, belge müracaatlarında firmaların geriye dönük son 12 aylık döneme ait SSK bordrosu ve elektrik faturaları talep edilmektedir.

9- DİİB kullanan firmaların performansları incelenerek, ithalatlarını tamamlamış ancak yeterli süre içerisinde ihracat gerçekleşmesi olmayan firmaların tesislerine gidilerek ithal mallarının üretim hattında veya depolarında mevcut olup olmadığı yerinde kontrol edilebilmekte, bu çerçevede depolarda ve üretim hattında hammaddelerin bulunamaması durumunda belgelerin iptal edilmesi yoluna gidilmektedir.

10- Bazı ürünlerin ihracatını öngören dahilde işleme izin belgeleri kapsamında ihtiyaç duyulan hammaddelerin ithalatına, ihracat taahhüdünün tamamlanmasını müteakiben izin verilmektedir.

Ayrıca, söz konusu Kararın 20'nci maddesi uyarınca, Dahilde İşleme Rejimi çerçevesinde öngörülen ihracatın gerçekleştirilememesi halinde, ithalat sırasında alınması gereken ithalata ilişkin gümrük vergileri, 4458 sayılı Gümrük Kanunu ile 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un ilgili hükümleri doğrultusunda tahsil edilirken, ayrıca, ihracı gerçekleştirilmeyen eşya için 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 238'inci maddesi uyarınca alınamayan vergilerin iki katı kadar para cezası alınmaktadır.

Diğer taraftan, DİR kapsamında ithal edilen bir eşyanın yurt içinde satılması veya bilerek satın alınması halinde 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'na göre kaçakçılık suçu işlenmiş olunmaktadır. Bu itibarla, Dahilde İşleme İzin Belgesi kapsamında ithal edilen eşyanın belge süresi içerisinde ihracatı gerçekleştirilemez ve söz konusu ithal eşyasının belge sahibi firmanın stoklarında bulunmadığı tespit edilir ise, bu firma hakkında Gümrük idarelerince Savcılığa suç duyurusunda bulunmaktadır.

Söz konusu Kararın "Belgenin/İznin İptali" başlıklı 21'inci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkrasında da, bu Karar ve bu Karara istinaden yayımlanacak tebliğ ve genelge hükümlerine uyulmadığının, dahilde işleme izin belgesinin/dahilde işleme izninin düzenlenmesi veya revizesi için ibraz edilen bilgi ve belgeler ile belge/izin kapsamında yapılan işlemlerin gerçek dışı olduğunun veya gerçeği yansıtmadığının yahut belgenin/iznin sahtesinin düzenlendiğinin veya üzerinde tahrifat yapıldığının tespiti halinde; ilgili belge/izin iptal edileceği ve ilgililer hakkında kanuni işlem yapılacağı, iptal edilen belge/izin ile ilgili olarak, 22'nci madde hükümlerinin işletileceği yer almaktadır.

Yine, aynı Kararın 23'üncü maddesinde devamla, Müsteşarlık veya diğer kamu kurum ve kuruluşlarının denetim birimleri ile Gümrük Müsteşarlığınca yapılan inceleme ve soruşturma sonucunda, gümrük beyannamesinin ve eki belgelerin sahte olduğunun veya üzerinde tahrifat yapıldığının ya da gerçek dışı olduğunun veya gerçeği yansıtmadığının tespiti halinde; bu gümrük beyannamesi dahilde işleme izin belgesi/dahilde işleme izni ihracat taahhüdünün kapatılmasında kullanılamayacağı, kullanılmış olması veya kullanılmak üzere ibraz edilmesi halinde, bu beyanname kapsamı ihracata tekabül eden ithalata ilişkin verginin, bu Kararın 22'nci maddesi hükümleri çerçevesinde tahsil edileceği ve ilgililer hakkında kanuni işlem yapılacağı hüküm altına alınmış bulunmaktadır.

Soru önergesinin konusu olan tekstil ve konfeksiyon sektörlerinin sorunlarına ilişkin olarak, bahse konu sorunlar Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından yakından takip edilmekte olup, üretici firmalarımızla olan yakın ilişkinin devam ettirilmesini teminen söz konusu sektörleri temsil eden Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Tekstil, Konfeksiyon, Deri ve Deri Mamülleri Sektör Meclisleri, çeşitli meslek organizasyonları ve İhracatçı Birlikleri iştirakiyle tekstil ve konfeksiyon sektörlerinin sorunları ve çözüm önerilerinin ele alındığı toplantılar gerçekleştirilmektedir.

Bu kapsamda, Dahilde İşleme Rejimi'nin (DİR) aksayan yönleri 6 Ocak 2010 tarihinde yapılan toplantıda özellikle Adana'da mukim tekstil üreticilerimiz tarafından gündeme getirilmiş olup DİR mekanizmasının tekstil ve konfeksiyon sektöründe iştigal eden tüm firmalarımıza bütüncül bir yaklaşımla ve ülkemiz ekonomisinin tamamına azami fayda ve asgari maliyetle kullanılabilmesini teminen Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından çalışmalar sürdürülmektedir.

Bu amaçla ihracatımıza büyük bir rekabet gücü kazandıran DİR kapsamında Dahilde İşleme İzin Belgesi (DİİB) kullanan firmalarımızın karşılaştıkları sorunların bertaraf edilmesi yönünde Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından her türlü çaba gösterilmekte, görev alanı kapsamında haksız rekabetin önlenmesi için iç üretimi koruyucu mahiyetteki faaliyetler titizlikle devam ettirilmektedir.

Bu çerçevede, DİR sisteminin soru önergesinde belirtilen şekilde uygulanmasının önlenmesi amacıyla çeşitli önlemler alınmıştır. Başta üzerinde korunma önlemi bulunan ürünlerin ithalatını öngören DİİB'ler olmak üzere;

Sektördeki tüm İhracatçı Birliklerine talimat gönderilerek, ilk kez DİİB almak üzere başvuruda bulunan firmalar için düzenlenen "Faaliyet Tespit Raporu"nun detaylandırılması sağlanmıştır. Böylelikle firmanın belirtilen adreste faaliyet gösterip göstermediğinin tespitinin yanı sıra, firmaya ait makine ve işçi sayısının kapasite raporundaki bilgilerle tutarlı olması,

varsa ihracat siparişleri gibi daha net bilgilerin yer aldığı tespit raporlarının sisteme tanıtılması mümkün hale gelmiştir.

Yine, ilk defa belge talebinde bulunan firmalar için, firmanın ilk 3 belgesinde “aynıyat şartı” konulmaya başlanmıştır. Bu durumda ithalat aşamasında üründen alınacak numunenin, ihracat aşamasında ihraç ürününün bünyesinde kullanılıp kullanılmadığının tespiti mümkün olacaktır.

Sistemin etkinliğinin sağlanmasında şüphesiz en etkili enstrüman denetimdir. Gerek dış Ticaret Müsteşarlığı gerek Gümrük Müsteşarlığı tarafından yapılan denetimler devam etmektedir. Bu kapsamda, 2009 yılında 20 firmanın toplam 34 adet belgesi DİR mevzuatına aykırı faaliyet gösterdiklerinden Dış Ticaret Müsteşarlığınca resen iptal edilmiştir.

İhracatçılarımıza dünya piyasa fiyatlarından hammadde temin etmek suretiyle ihracatı artırmak, ihraç ürünlerine uluslararası piyasalarda rekabet gücü kazandırmak, ihraç pazarlarını geliştirmek ve ihraç ürünlerini çeşitlendirmek amacıyla DİR sisteminden yararlanan firmalarımızın ve yerli üreticilerimizin çıkarlarının dengeli biçimde korunmasına Dış Ticaret Müsteşarlığınca azami özen gösterilmekte, bunun için de tekstil ve konfeksiyon sektörleri başta olmak üzere tüm sektörlerle diyalog sürdürülmektedir. Bu kapsamda, Dış Ticaret Müsteşarlığının yetkileri ve görev alanı dahilinde haksız rekabetin önlenmesi, yerli üreticilerimizin haklarının ve üretimlerinin korunması için gerekli çalışmalar hassasiyetle devam ettirilmektedir.